
Na východ od ráje

John Steinbeck

Požár vypukl kolem třetí hodiny ráno. Plameny vyskočily, vzplály, rozhořely se, zaburácely a propadly se v troskách skoro dřív, než si toho kdo všiml. Když přiběhli dobrovolní hasiči se stříkačkou, nezbývalo jim už nic jiného než postříkat střechy sousedních domů, aby na ně oheň nepřeskočil.

Dům Amesových praskal v plamenech jako rachejtle. Hasiči i běžní zvědavci, jaké požár vždycky přitáhne, se rozhlíželi po ozářených obličejích, jestli jsou mezi nimi pan a paní Amesová a jejich dcera. Každý si hned uvědomil, že nejsou. Lidé zírali na žířící spáleniště, představovali si tam sami sebe a svoje děti a srdce jim bušila až v hrdlech. Hasiči namířili hadice do plamenů, jako by ještě teď mohli zachránit nějaké tělesné pozůstatky. Po městečku se rozletěla děsivá zpráva, že všichni Amesovi uhořeli.

Při východu slunce se celé městečko tlačilo kolem dýmající černé hromady. Hasiči nepřestali pumpovat, aby ochladili zuhelnatělé trosky. V poledne mohl ohledávač mrtvol vkročit na mokrá prkna položená přes spáleniště a pátrat sochorem v promočených kupách dřevěného uhlí. Z pana a z paní Amesových toho zbylo dost, aby bylo možno s jistotou určit, že jde o dvě těla. Nejbližší sousedé ukazovali, kde přibližně býval Cathyin pokojík, ale třebaže ohledávač s řadou pomocníků prohrabali trosky zahradními hráběmi, nenašli jediný zub nebo kostičku.

Velitel hasičů mezitím objevil kliky a zámek od kuchyňských dveří. Zadíval se na zčernalý kov, jako by stál nad hádankou, ale nevěděl v první chvíli, co mu vlastně připadá tak divné. Vypůjčil si od ohledávače hrábě a zuřivě něco hle-

dal. Odešel k místu, kde bývaly domovní dveře, a hrabal, dokud nenašel jejich zámek, pokřivený a napůl roztavený. To už se kolem něho shlukli jeho vlastní diváci, kteří se ho vyptávali: „Co hledáš, Georgi?“ „Cos to našel, Georgi?“

Konečně k němu přistoupil ohledávač mrtvol. „Co máš za lubem, Georgi?“

„V zámčích nejsou klíče,“ odpověděl velitel hasičů všecek nespůj. „Třeba vypadly.“

„Jak?“

„Třeba se roztavily.“

„Zámky se neroztavily.“

„Třeba je Bill Ames vytáhl.“

„Zevnitř?“ Zdvihl svoje trofeje. Obě západky trčely ven – dveře byly zamčené.

Poněvadž šéfův dům shořel a šéf zřejmě uhořel s ním, zaměstnanci koželužny nešli z úcty k jeho památce do práce. Okolkovali kolem spáleného domu, nabízel všemožnou pomoc, připadali si oficiálně a všeobecně překáželi.

Mistr Joe Robinson se tak dostal do koželužny teprve odpoledne. Našel pokladnu otevřenou a papíry rozházené po podlaze. Rozbité okno ukazovalo, kudy se lupič dostal dovnitř.

Celý obraz se tím najednou změnil. Tak tedy nešlo o nešťastnou náhodu. Místo vzrušení a soustrasti nastoupil strach, a za ním se jako jeho bratr vplížil vztek. Dav se dal do pátrání všemi směry.

Nemuseli chodit daleko. V kůlně na kočár objevili stopy zápasu, jak se tomu říká – v tomhle případě rozbitou bednu, roztříštěnou kočárovou lampu, rozrytý prach a slámu na zemi. Čumilové by v tom možná stopy zápasu nepoznali, kdyby tam nebylo tratoliště krve.

Věci se ujal městský konstábl. Tohle byl jeho obor. Vytlačil a vyhnal všechny z kůlny. „Chcete mi smazat všechny stopy?“ křičel na ně. „Nikdo mi sem přes práh nevzkročí!“

Prohledal kůlnu, něco zdvihl a v rohu našel ještě něco. Vyšel z vrat se svými objevy v ruce – s modrou mašlí do vlasů postříkanou krví a s křížkem posázeným červenými kameny. „Znáte to někdo?“ zeptal se.

Na malém městě, kde se všichni navzájem znají, je skoro nemožné uvěřit, že by nějaký váš známý mohl někoho zavraždit. Následkem toho, neukazují-li stopy docela jasně určitým směrem, pachatelem musí být nějaký temný cizinec, nějaký přivandrovalec z vnějšího světa, kde k takovým zločinům dochází. Pak začnou štáry v tuláckých leženích, předvádějí se vagabundi a zkoumají se hotelové knihy

hostů. Každý neznámý je automaticky podezřelý. Pamatujte, že byl květen a tu-
láci teprve nedávno vyrazili na silnice, když jim teplejší počasí umožnilo rozpro-
střít si deky u každého vodního toku. A nedaleko tábořili i cikáni – celá karavana
se jich usadila necelých osm kilometrů daleko. Však si to taky chudáci cikáni
slízili!

Široko daleko po kraji se pátralo po čerstvě rozkopané zemi a prohledávaly
se podezřelé rybníčky. „Byla tak hezká,“ říkal kdekdo a myslel tím, že osobně
chápe důvod, proč někdo Cathy odpravil. Nakonec přivedli k výsledku nějakého
slabomyslného chundelatého otrapu. Byl to vhodný kandidát šibenice, poně-
vadž nejen že neměl žádné alibi, ale nepamatoval si vůbec nic, co kdy v životě
udělal. Chápal svým přitroublým mozkiem leda to, že ti, kdo ho vyslychají, na
něm něco chtějí, a snažil se jim ve své dobromyslnosti vyhovět. Když mu po-
ložili zákeřnou otázku, skočil jim ochotně na špek a byl celý šťastný, že se kon-
stábl tváří spokojeně. Snažil se těm vyšším bytostem vyjít chrabře vstříc. Měl už
v povaze takový laskavý rys. Jediná potíž s jeho doznáním byla ta, že se přiznal
k příliš mnoha věcem v příliš mnoha ohledech. A taky mu v jednom kuse museli
připomínat, čeho se vlastně měl dopustit. Opravdu mu dělalo dobře, když ho
přísná a vyděšená porota obžalovala. Konečně si mohl připadat důležitý.

Vždycky existovali a existují někteří soudci, kteří milují zákon a jeho zá-
měř napomáhat spravedlnosti podobnou láskou, jakou milujeme ženy. Takový
soudce předsedal předběžnému řízení, než se obžalovaný vyslovil o své vině –
soudce tak čistý a dobrý, že svým životem zabránil spoustě nepravostí. Bez na-
povídání, na jaké byl obviněný zvyklý, se jeho přiznání ukázalo jako nesmysl.
Soudce mu položil pár otázek a zjistil, že ačkoli se podezřelý snaží odpovídat
podle instrukcí, nemůže si prostě vzpomenout, co vlastně udělal, koho zabil,
proč a jak. Soudce si unaveně povzdychl, poslal ho ze soudní síně a pozval si
kývnutím prstu konstábla.

„Podívej se, Miku,“ řekl mu, „takovéhle věci nemáš dělat. Kdyby byl ten chu-
dák jen kapku bystřejší, byl bys ho možná dostal na šibenici.“

„Vždycky říkal, že to udělal.“ Konstábl se cítil dotčen, poněvadž byl svědo-
mitý člověk.

„Ten by se přiznal, že vylez po zlatých schodech do nebe a podřezal svatého
Petra kuželníkovou koulí,“ řekl soudce. „Buď příště opatrnější, Miku. Zákon má
lidi zachraňovat, ne ničit.“

Při všech takových místních tragédiích pracuje čas jako vlhký štětec na akva-
relu. Ostré obrysy se rozpíjí, ba se prolnou a mnoho jednotlivých črt se slije

v solidní šed'. Bolest pomine. Za měsíc už nebylo nutné nikoho věšet a po dvou měsících skoro kdekdo objevil, že vlastně neexistuje žádný skutečný důkaz proti nikomu. Kdyby nebylo vraždy na Cathy, mohlo jít při požáru a vloupání o náhodnou shodu. A pak lidem napadlo, že bez Cathyiny mrtvoly se nedá dokázat vůbec nic, i když jsou přesvědčeni o její smrti.

Cathy po sobě zanechala líbezně voňavou vzpomínku.

Přeložil František Vrba